

CRNA GORA
ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

Predmetni program

RUSKI JEZIK

drugi strani jezik

I, II, III i IV razred opšte gimnazije

Podgorica

2020.

SADRŽAJ

A. NAZIV PREDMETA	3
RUSKI JEZIK – drugi strani jezik	3
B. ODREĐENJE PREDMETA.....	3
C. CILJEVI PREDMETA	4
D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA	4
E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA	5
PRVI RAZRED – peta godina učenja	5
DRUGI RAZRED – šesta godina učenja	8
TREĆI RAZRED – sedma godina učenja.....	10
ČETVRTI RAZRED – osma godina učenja	13
F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA.....	15
G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA	27
H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA	28
I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA (STRUČNA SPREMA I LITERATURA).....	35

A. NAZIV PREDMETA

RUSKI JEZIK – drugi strani jezik

B. ODREĐENJE PREDMETA

O značaju učenja ruskog jezika najbolje nam svjedoči podatak da ovim jezikom, kao maternjim, govori 170 miliona ljudi, a razumije ga preko 300 miliona. Ruski jezik se koristi van granica Rusije, jedan je od šest glavnih jezika OUN-a, kao i drugih relevantnih međunarodnih organizacija. Ruski jezik je odavno postao jezik međunarodne komunikacije i saradnje na globalnom nivou. Ovo je jezik nauke, kulture, diplomatije, međunarodne trgovine, turizma. Ruski je prvi jezik na kojem se progovorilo u kosmosu.

U savremenim društvenim okvirima se u skoro 80 zemalja svijeta izučavanje ruskog jezika tretira kao obavezno, posebno u državama zapadnog evropskog areala. Kada govorimo o izučavanju ruskog jezika kao stranog, osim što upoznajemo ruski jezički sistem, mi dobijamo i brojne relevantne informacije o bogatom kulturnom nasljeđu ruskog naroda. Dakle, ruski jezik prezentuje vrhunsko kulturno i duhovno bogatstvo, na njemu je stvorena izvanredna književnost koja sagledava probleme ljudske prirode i ističe važnost neprolaznih i univerzalnih vrijednosti svijeta i čovjeka.

Ruski, kao i svi drugi jezici nosi u svojoj strukturi društvenu vrijednost, te stoga i proističe njegovo kontinuirano uključivanje u školske programe na svim nivoima obrazovanja. Časovi ruskog jezika doprinose izgrađivanju kulture opštenja, ovladavanju govornom etikecijom, strategijom, kao i aspektima dijaloške i grupne komunikacije.

Učenici i učenice¹ opšte gimnazije u Crnoj Gori odabirom Ruskog jezika kao drugog stranog jezika i njegovim uspješnim savladavanjem, pružaju sebi mogućnost ostvarivanja bližih i jačih kontakata i saradnje sa brojnim zemljama, čime se stiču i zadovoljavaju neophodni uslovi za postizanje uspjeha u profesionalnim sferama djelatnosti. Znanje ruskog jezika učenicima opšte gimnazije obezbjeđuje brojne relevantne informacije iz domena kulture, tradicije i savremenih okvira drugih zemalja i naroda, uočavanje međukulturnih veza i kontakata, valjanije i svestranije poimanje sopstvenih nacionalnih kulturnih vrijednosti, kao i realnije sagledavanje strukture svog maternjeg jezika.

U opštoj gimnaziji Ruski jezik se uči u I, II, III i IV razredu kao drugi strani jezik: sa dva časa nedjeljno u I, II i III razredu i sa tri časa u IV razredu.

Razred	Sedmični broj časova	Ukupni broj časova	Obavezni dio (80-85%)	Otvoreni dio (15 do 20%)	Teorijska nastava (TN)	Vježbe i ostali vidovi
I	2	72	60	12	40%	60%
II	2	72	60	12	40%	60%
III	2	72	60	12	40%	60%
IV	3	99	84	15	35%	65%

Izrazi koji se u Predmetnom programu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Nastavniku se daje sloboda da oko 15-20% otvorenog dijela nastavnih sadržaja realizuje u saradnji sa učenicima i upravom škole, u zavisnosti od specifičnosti opšte gimnazije, lokalne sredine i interesovanja učenika.

Nakon završene opšte gimnazije, sa ukupnim fondom od **315** časova, a uz kontinuitet učenja ruskog jezika kao drugog stranog od VI razreda osnovne škole, učenici mogu da dostignu nivo **B1**.

C. CILJEVI PREDMETA

Cilj učenja Ruskog jezika je obučavanje učenika za usmenu i pismenu komunikaciju na ruskom jeziku o različitim temama iz svakodnevnog života, kao i njihovo osposobljavanje za korišćenje relevantne naučne literature.

OPŠTI CILJEVI:

Učenici će:

- razviti komunikativne sposobnosti,
- steći vještinu razumijevanja po sluhu, kao i pročitanoj tekstu,
- stvoriti valjane lingvističke osnove za dalje proširivanje znanja iz domena ruskog jezika,
- umjeti na ruskom jeziku da iskažu, verbalno i neverbalno, svoje misli, želje i osjećanja,
- upoznati rusku kulturu, tradiciju, običaje i razviti interkulturnu kompetenciju.

D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

U nastavi ruskog jezika postižu se brojni ciljevi koji su u korelaciji sa drugim nastavnim oblastima: prirodnim i društvenim naukama. Ukazana integrisanost se odnosi na sljedeće predmete i discipline:

- **nastavu Crnogorskog-srpskog, bosanskog i hrvatskog jezika i književnosti:** dobro poznavanje maternjeg jezika obezbjeđuje učeniku lakše i bolje poimanje i usvajanje jezičke norme ruskog jezika. Učeći ovaj strani jezik učenik će se koristiti pojmovno-terminološkim sistemom maternjeg jezika na način što će se služiti osnovnim znanjem o strukturi jezika uopšte, zatim on će prenositi već stečene navike iz maternjeg jezika usljed čitanja i pisanja, kao i prenijeti elementarna znanja iz domena fonetike, fonologije, sintakse, morfologije i gramatike iz svog, maternjeg, u strukturu ruskog jezika;
- **nastavu Istorije i Geografije:** učenik treba dobro da poznaje istorijske i geografske činjenice kako bi izgradio što realniju predstavu o zemlji i narodu čiji jezik izučava, a sve u cilju lakšeg poimanja sadržine tekstova lijepe književnosti i raznih drugih tekstova, kao i kulturne sredine ruskog jezika;
- **nastavu umjetnosti:** preko imena istaknutih ruskih stvaralaca u muzičkoj, likovnoj, pozorišnoj i filmskoj umjetnosti učenik će moći da upozna svjetski poznata djela ruske umjetnosti;
- **nastavu Sociologije:** učenik će kroz ovaj predmet dobiti brojna saznanja o društvu i društvenim standardima u određenim vremenskim razdobljima, čime će steći mogućnost da bolje pojmi konkretne jezičke forme, kao i da pravilno odredi kontekst književnih tekstova napisanih na ruskom jeziku;
- **nastavu Ekologije:** učenik će kroz izučavanje ruskog jezika dobiti brojne informacije o zaštiti životne sredine (značaj zaštite životne sredine, nacionalni parkovi);
- **Preduzetništvo:** učenik umije da odredi, izdvoji i adekvatno prezentuje svoje sposobnosti i vještine („jake strane“); umije da valjano koncipira CV i motivaciono pismo.

Napomena: Međupredmetne oblasti/teme obavezne su u svim nastavnim predmetima i neophodno je da ih svi nastavnici realizuju. Međupredmetne oblasti/teme su sadržaji koji omogućavaju da se u opšteobrazovni kurikulum uključe određeni ciljevi i sadržaji obrazovanja koji nijesu dio formalnih disciplina ili pojedinih predmeta, ili koji su, po strukturi, interdisciplinarni. Ovi sadržaji ostvaruju integrativni pristup u sferi **opšteg obrazovanja** i u većoj mjeri integrišu sadržaje pojedinih predmeta.

Među njima ističemo neke:

- Učenje učenja;
- Lični i socijalni razvoj;
- Zaštita zdravlja i okoline;
- Aktivno građanstvo;
- Multikulturalnost;
- ICT.

E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA

PRVI RAZRED – peta godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije osnovno značenje odslušanog teksta o temama iz svakodnevnog života (tekstovi srednje dužine, iz različitih izvora na standardnom jeziku).

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- razumiju jednostavne izraze i tekstove iz svakodnevnog života,
- tumače razgovor u razredu,
- tumače jednostavna uputstva,
- opišu specifične informacije iz kraćeg teksta o poznatim temama na standardnom jeziku,
- prepoznaju okolnosti sporazumijevanja i raspoloženje govornika.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju autentične tekstove srednje dužine (razgovore, intervjue, opise, priče, pjesme) i reaguju verbalno (pišu bilješke, odgovaraju na pitanja, dopunjavaju tekst ili tabele, rješavaju zadatke višestrukog izbora, prepričavaju odslušani tekst) i neverbalno (izvršavaju naredbe, povezuju sliku s tekstom).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da ostvari jednostavnu konverzaciju u situacijama iz svakodnevnog života pravilnim korišćenjem odgovarajućih jezičkih struktura.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći, uz korektan izgovor i intonaciju, da:

- primijene jezičke strukture u kratkim, jednostavnim razgovorima o prošlim, sadašnjim i budućim zbivanjima,
- navedu argumente u raspravi o poznatim temama iz svakodnevnog života,
- opišu svakodnevne radnje i događaje,

- govore o svojim željama, potrebama, namjerama.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- učestvuju u intervjuu, diskusiji, raspravi o poznatim temama iz svakodnevnog života,
- sastavljaju mini-dijaloge, igraju uloge,
- postavljaju pitanja i odgovaraju na njih,
- prepričavaju tekst,
- opisuju sebe i druge, svakodnevne radnje i događaje, karikaturu, sliku,
- povezuju sliku sa tekstom,
- traže i daju uputstva za snalaženje u prostoru,
- komentarišu kraći književni tekst, pjesmu.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije potrebne informacije u tekstu, otkrivajući značenje nepoznatih riječi na osnovu poznatog konteksta.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- prepoznaju vrstu teksta (pisma, prospekti, novinski članci, naučni tekstovi, poezija, dnevnik, plakat),
- uoče glavne informacije iz teksta na poznatu temu,
- pronađu veze i uporede glavne informacije iz različitih vrsta tekstova,
- prepoznaju vankontekstualne okolnosti i komentarišu ih.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju kraće književne tekstove, jednostavnije tekstove raznovrsne tematike, pjesme i razgovaraju o njima, odgovaraju na pitanja,
- kreiraju mape uma na osnovu informacija iz teksta;
- izmiješane fragmente teksta sklapaju u smislonu cjelinu,
- daju naslove djelovima teksta,
- povezuju ponuđene naslove s djelovima teksta,
- rješavaju zadatke višestrukog izbora, "tačno/netačno" i sl.
- objašnjavaju dijagram, popunjavaju tabelu,
- slijede uputstva, rezimiraju, prenose svojim riječima informacije iz teksta.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da primijeni osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, koristeći jednostavne izraze i rečenice u pisanju kratkih sastava.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- primijene osnovna pravopisna pravila u pisanju kratkih sastava,
- opišu ljude, događaje, mjesta i osjećanja,
- primijene osnovne izraze svojstvene jeziku savremenih društvenih okvira.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu pisma, poruke, izvještaje, priče, e-mail, komentare; popunjavaju formular, tabelu...
- koriste elektronsku poštu za uspostavljanje komunikacije sa izvornim govornicima,
- rade na projektnim zadacima, izrađuju plakate, postere, prezentacije...

Obrazovno-vaspitni ishod 5

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije, istražuje, pronalazi veze i procjenjuje informacije o drugim zemljama i kulturama, naučnim dostignućima, istaknutim pojedincima.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- istraže informacije na ruskom jeziku o značajnim naučnim dostignućima i istaknutim književnicima, kompozitorima, naučnicima, poznatim ličnostima...,
- povežu činjenice o aktuelnim događanjima, istaknutim pojedincima,
- utvrde i analiziraju sličnosti i razlike između sopstvene kulture i drugih kultura,
- analiziraju i komentarišu činjenice povezane sa istorijom, geografijom, umjetnošću, medijima, naukom...

Aktivnosti učenja

Učenici:

- istražuju i prikupljaju informacije o drugim kulturama, nauci i naučnicima, svakodnevnim događanjima, umjetnosti i dr.
- zauzimaju i obrazlažu određeni stav,
- komentarišu i uočavaju dodirne tačke među različitim kulturama
- prate i razumiju razgovor u razredu, učestvuju u diskusiji,
- pišu kraće tekstove, koriste jednostavne izraze i rečenice.

Obrazovno-vaspitni ishod 6

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da prepozna strategije učenja jezika i da ih primjenjuje.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- analiziraju i primjenjuju potrebne korake za uspješno rješavanje zadataka,
- izdvoje i zapišu glavne poruke, ključne i specifične informacije,
- demonstriraju vještinu korišćenja rječnika, enciklopedija, Interneta,
- kreiraju i oblikuju različite vrste tekstova na poznate teme.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- prate i razumiju razgovor u razredu, učestvuju u diskusiji,
- pišu bilješke, različite vrste tekstova, koriste nešto složenije izraze i rečenice,
- koriste rječnike, enciklopedije, Internet.

DRUGI RAZRED – šesta godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama dužih, prilagođenih tekstova na standardnom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- razumiju suštinu dužeg teksta s tematikom iz svakodnevnog života,
- tumače pojedinosti iz dužeg izlaganja o poznatim temama na standardnom jeziku,
- povežu jednostavne izraze svojstvene jeziku književnosti, umjetnosti, nauke,
- prepoznaju okolnosti sporazumijevanja i raspoloženje govornika.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju autentične tekstove na ruskom jeziku (razgovore, intervju, opise, priče, pjesme) i reaguju verbalno (pišu bilješke, odgovaraju na pitanja, dopunjavaju tekst ili tabele, rješavaju zadatke višestrukog izbora, prepričavaju odslušani tekst) i neverbalno (izvršavaju naredbe, povezuju sliku, grafik, tabelu s tekстом).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da uz pravilno korišćenje jezičkih struktura izražava sopstvene stavove i uvjerenja uz upotrebu informacija o poznatim temama u svakodnevnim situacijama.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- primijene jezičke strukture u razgovoru na teme iz svakodnevnog života,
- obrazlože svoj stav i traže pojašnjenje kod eventualnih problema u komunikaciji,
- pronađu i razmijene informacije o poznatim temama,
- razlikuju vremenske i prostorne odnose, uzrok i posljedicu,
- navedu svoja uvjerenja, stavove, mišljenja, osjećanja, potrebe, želje,
- povežu događaje prilikom pripovijedanja.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- učestvuju u razgovoru/diskusiji o poznatim temama,
- opisuju sebe i druge, predmete, mjesta, svakodnevne radnje i događaje, umjetničku sliku, fotografiju,
- povezuju sliku sa tekстом, rezimiraju tekst, prepričavaju,
- sastavljaju mini-dijaloge, igraju uloge,
- učestvuju u rješavanju problemskih zadataka,
- prezentuju rezultate sopstvenih istraživanja.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti stanju da razumije važne informacije u složenijem tekstu na poznatu temu.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- povežu značenje nepoznatih riječi u kontekstu,
- razlikuju činjenice i mišljenja,
- protumače jednostavnija uputstva za upotrebu,
- prepoznaju osnovne misli i osjećanja i uočavaju veze između djelova teksta.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju različite vrste tekstova i reaguju verbalno i neverbalno,
- postavljaju pitanja i odgovaraju na njih,
- transformišu tekst u dijalog i obratno,
- analiziraju pjesmu, kraći književni test, kraći naučni tekst,
- izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu,
- povezuju ponuđene naslove s djelovima teksta,
- daju naslov djelovima teksta,
- rješavaju zadatke višestrukog izbora, "tačno/netačno" i dr.
- slijede uputstva.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da piše tekstove srednje dužine, jednostavnim rečenicama, primjenjujući gramatička pravila i upotrebljavajući vokabular o poznatim temama u novom kontekstu.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- napišu pisma/poruke o poznatim temama u novom kontekstu,
- opišu ljude, događaje, mjesta, osjećanja,
- obrazlože mišljenje o poznatim temama.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu kratka pisma, poruke, izvještaje, priče, e-mail, komentare, oglase, reklame, foto-reporažu, ispunjavaju formular, tabelu
- pišu priču na osnovu ilustracije, opisuju crteže, karikature, stripove i slike,
- upotrebljavaju izraze svojstvene književnom i jeziku svakodnevnice komunikacije,
- koriste elektronsku poštu za uspostavljanje komunikacije sa izvornim govornicima,
- rade na projektnim zadacima (izrada plakata, postera, reklama, flajera, prezentacija...).

Obrazovno-vaspitni ishod 5

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razvija kritičko mišljenje i argumentovano tumači mišljenja i stavove koji su povezani sa ličnim iskustvima, sličnostima i razlikama između svoje i kulture naroda čiji jezik uči.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- utvrde i analiziraju sličnosti i razlike između sopstvene kulture i pripadnika drugih kulturnih zajednica,
- pruže informacije o osnovnim ruskim običajima i da ih upoređuju sa običajima u Crnoj Gori,
- procijene činjenice povezane sa istorijskim i drugim događajima, poznatim ličnostima, umjetnošću, medijima,
- nakon pažljivog i analitičkog čitanja obrazlože koje informacije, mišljenja, stavove u tekstu koje treba/ne treba prihvatiti,
- argumentuju svoje stavove o poznatim temama i ličnim iskustvima.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- iz različitih izvora pronalaze, odabiraju i usklađuju relevantne informacije iz različitih izvora o drugim kulturama i izražavaju stav o različitosti,
- uočavaju, opisuju i komentarišu sličnosti i razlike između različitih kultura kroz razgovor ili diskusiju,
- argumentovano izlažu pozitivne/negativne stavove o pojavama u društvu,
- pišu kraće tekstove, koriste jednostavne izraze i rečenice.

TREĆI RAZRED – sedma godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije i analizira specifične informacije složenijih autentičnih tekstova na standardnom jeziku o poznatim temama (uputstva, obavještenja, oglasi, priče, neformalni razgovor, intervju, kviz).

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- razumiju izlaganje u kome se poznate riječi upotrebljavaju u novom kontekstu,
- prepoznaju u kontekstu značenje nepoznatih riječi kada se radi o poznatim sadržajima,
- protumače suštinu složenijeg teksta na standardnom jeziku,
- povežu specifične informacije u tekstu na standardnom jeziku,
- primijene složenije izraze svojstvene književnom i svakodnevnom jeziku,
- prepoznaju emocije i okolnosti sporazumijevanja.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju autentične tekstove (razgovor, intervju, opis, priču, pjesmu),
- pišu bilješke,
- popunjavaju praznine u tekstu ili tabeli,
- rješavaju zadatke različitog tipa,
- kreiraju pitanja i odgovaraju na njih,
- izvršavaju naredbe.

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će biti stanju da pravilnim korišćenjem složenijih jezičkih sredstava uspješno ostvari komunikaciju, pronađe, provjeri i potvrdi informacije o poznatim temama.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- primijene složenije jezičke strukture u razgovoru na teme iz svakodnevnog života,
- jednostavnijim jezičkim izrazima opišu ličnosti, predmete, mjesta, situacije, događaje,
- iskažu sopstvena iskustva o poznatim temama,
- nabroje, izdvoje i grupišu bitne informacije na određenu temu.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- učestvuju u razgovoru, diskusiji, igraju uloge,
- analiziraju i opisuju sliku, grafikon, dijagram,
- prepričavaju, komentarišu književni tekst, pjesmu,
- odgovaraju na pitanja,
- pripremaju kraće izlaganje, prezentaciju, temu za diskusiju.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije opšti smisao i izdvoji bitne informacije u složenijim tekstovima na standardnom jeziku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- protumače značenje nepoznatih riječi u kontekstu,
- pronađu bitne informacije, razlikuju činjenice i mišljenja,
- primijene jednostavnija uputstva za upotrebu,
- razumiju osnovne misli i osjećanja i uočavaju veze između djelova teksta,
- argumentuju opšti smisao autentičnih tekstova (novinskih članaka, pisama, kritika, reklama, intervjua).

Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju različite vrste tekstova i reaguju verbalno i neverbalno, učestvuju u razgovoru o pročitanoj tekstu,
- izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu,
- rješavaju zadatke različitog tipa,
- daju naslov djelovima teksta, povezuju ponuđene naslove s djelovima teksta,
- slijede uputstva, analiziraju podatke, rezimiraju,
- rade dramaturgiju teksta,
- pripremaju tematske školske manifestacije, posvećene ruskom jeziku, kulturi, tradiciji (poezija, muzika, film i dr.) i učestvuju u njima.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da koristi odgovarajuću jezičku strukturu u pisanju različitih vrsta tekstova.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- primjenjujući odgovarajuće jezičke strukture napišu različite vrste tekstova (formalno i neformalno pismo, izvještaj, priča, rezime, motivaciono pismo),
- upotrebljavaju složenije riječi i izraze.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu formalno i neformalno pismo,
- pišu priču, poruke, izvještaje, e-mail, komentar, oglas, reklamu, motivaciono pismo,
- rade na projektnim zadacima (izrada plakata, postera, reklama, flajera, prezentacija).

Obrazovno-vaspitni ishod 5

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razvija kritičko mišljenje, objašnjava informacije, tumači i procjenjuje svoje, kao i mišljenja i stavove drugih.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- objasne i uporede složenost sopstvene kulture i drugih kultura,
- razviju sposobnost tumačenja i razlikovanja informacija iz različitih vrsta tekstova
- razviju sposobnost razlikovanja različitih vrsta izvora i razmjene informacija,
- obrazlože svoj izbor informacija.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- biraju i upoređuju informacije iz različitih izvora,
- izdvajaju i zapisuju ključne i specifične informacije,
- sažimaju razne vrste tekstova,
- uočavaju i opisuju sličnosti i razlike između sopstvene kulture i drugih kultura,
- prate i razumiju razgovor u razredu, učestvuju u diskusiji,
- pišu kraće tekstove, koristeći jednostavne izraze i rečenice,
- kroz timski rad učestvuju u izradi projekata (zidne novine, tematski časovi, prezentacije i slično).

ČETVRTI RAZRED – osma godina učenja

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije suštinu i analizira specifične informacije u složenim autentičnim tekstovima na standardnom jeziku (audio/video zapisi, snimljene poruke, vijesti, intervjui, reportaže, zabavne emisije) o aktuelnim temama iz svakodnevnog života.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- razumiju izlaganje u kome se poznate riječi i izrazi javljaju u novom kontekstu,
- protumače suštinu složenog teksta na standardnom jeziku,
- istaknu specifične informacije u tekstu na standardnom jeziku,
- prepoznaju u kontekstu značenje nepoznatih riječi kada se radi o poznatim sadržajima,
- navedu sopstvene stavove, razlikuju emocije i okolnosti sporazumijevanja.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- slušaju autentične tekstove (razgovor, intervju, opis, priču, pjesme),
- pišu bilješke, postavljaju pitanja i odgovaraju na njih,
- popunjavaju praznine u tekstu ili tabeli,
- rješavaju zadatke različitog tipa,
- izvršavaju naredbe.

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da ostvari usmenu komunikaciju korišćenjem složenijih jezičkih struktura (leksika, gramatika) na poznatu temu.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- primijene složenije jezičke strukture u razgovoru na različite teme,
- započnu, aktivno održavaju međusobni dijalog i uspješno mijenjaju temu,
- govore o sopstvenom iskustvu i pojavama, temama koje poznaju,
- izlože i argumentuju svoje mišljenje na poznate teme,
- nabroje i izdvoje bitne informacije na određenu temu.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- opisuju i analiziraju sliku, karikaturu, dijagram, ličnost, predmet, mjesto, situaciju, aktuelni događaj,
- prepričavaju, učestvuju u diskusiji,
- pripremaju kraće izlaganje,
- prave rezime kraće priče, novinskog članka, diskusije, intervjua,
- komentarišu kraći književni tekst, pjesmu, poslovice.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da razumije opšti smisao u složenijem tekstu o savremenim problemima društva u kojem se iznose mišljenja, argumenti i kritike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- izdvoje bitne informacije u složenijim tekstovima,
- tumače opšti smisao autentičnih tekstova (novinske članke, pisma, kritike, reklame, intervju),
- razlikuju činjenice i mišljenja,
- primjenjuju jednostavnija uputstva za upotrebu, razumiju osnovne misli i osjećanja i uočavaju veze između djelova teksta,
- obrazlože bitne elemente službene prepiske.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- čitaju različite vrste tekstova i reaguju verbalno i neverbalno,
- postavljaju pitanja i odgovaraju na njih,
- rješavaju zadatke različitog tipa,
- daju naslov djelovima teksta, povezuju ponuđene naslove s djelovima teksta,
- čitaju kraće književne tekstove, rezimiraju ih i razgovaraju o njima,
- rade dramatizaciju teksta,
- pripremaju tematske školske manifestacije, posvećene ruskom jeziku, kulturi, tradiciji (poezija, muzika, film i dr.) i učestvuju u njima.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da koristi složeniju jezičku strukturu u pisanju različitih vrsta tekstova u kojima iznosi argumente za i protiv nekog gledišta.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- primijene odgovarajuće jezičke strukture u pisanju različitih vrsta tekstova (e-mail, formalno i neformalno pismo, molba, zahtjev, obavještenje, motivaciono pismo, priča, esej, članak itd).
- kategorišu argumente prikupljene iz različitih izvora.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- pišu različite vrste tekstova (e-mail, formalno i neformalno pismo, molbu, zahtjev, obavještenje, motivaciono pismo, priču, esej, članak itd.),
- koriste složenije izraze svojstvene jeziku nauke, kulture i umjetnosti,
- timski rade na projektnim zadacima.

Obrazovno-vaspitni ishod 5

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da preispituje i prevazilazi stereotipe i predrasude, predlaže strategije za izbjegavanje i/ili prevazilaženje nesporazuma.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će moći da:

- prepoznaju tačnost informacija o ruskom narodu i njegovoj kulturi, aktuelnim događajima i temama koje ih interesuju,
- navedu ključne i specifične informacije,
- razmatraju i uvažavaju različita mišljenja, upoređuju ih sa svojim,
- identifikuju (lična) pogrešna shvatanja o narodu i/ili kulturama, aktuelnim događajima i temama koje ih interesuju,
- utvrde uzroke međukulturnih i drugih nesporazuma,
- predlože način za prevazilaženje nesporazuma.

Aktivnosti učenja

Učenici:

- prate i razumiju razgovor u razredu, učestvuju u diskusiji, argumentovano izlažu stavove,
- biraju i upoređuju informacije iz različitih izvora,
- komentarišu sličnosti i razlike između sopstvene kulture i drugih kultura,
- analiziraju sličnosti i razlike između svog i mišljenja i stavova drugih,
- pišu kraće tekstove, koristeći jednostavnije izraze i rečenice.

F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA

U savremenom nastavnom procesu centralno mjesto pripada učeniku. Pozicija i uloga nastavnika danas su se znatno promijenili, on sada nije lice koje samo formalno drži nastavu, već on vrednuje, podstiče, posmatra i usmjerava rad učenika, pokreće ih na aktivnost, istraživanje, međusobnu saradnju, dakle, prenosi znanja, ali i lične vrijednosti na učenike, gradi njihove stavove i sistem vrijednosti, utiče na cjelokupno formiranje učenikove ličnosti. Za nastavnika je učenik sada ravnopravan partner u procesu komunikacije. Ono što treba naglasiti jeste to da su profesionalno-pedagoške sposobnosti i vještine nastavnika garant za uspješnu motivaciju učenika. Nastavnik prenosi učenicima neophodnu energiju, pokreće ih na aktivnosti, podstiče ih da na stranom jeziku slobodno izražavaju sopstvene stavove, misli, potrebe, interesovanja.

Model savremene nastave stranih jezika tretira postupke ovladavanja logičko-jezičkim operacijama, koje utiču na razvoj logičkog mišljenja učenika, olakšavaju njihov saznavni proces i bolje poimanje jezičke teorije koja se realizuje u adekvatnijem i produktivnijem procesu građenja odgovarajućih učeničkih jezičkih i komunikativnih umijeća i navika. Savremeni pristup nastavnike i učenike posmatra kao učesnike u komunikativnom procesu u okviru različitih društvenih situacija u kojima oni obavljaju određene zadatke. Komunikativni pristup, kako i proističe iz njegovog naziva, usmjeren je prevashodno na govornu praksu i on podrazumijeva učenje jezika (kroz četiri osnovna vida govorne djelatnosti: čitanje, pisanje, govor i audiranje) koje je prevashodno orijentisano na učenika iz čega proističe mnogo zahtjevnija uloga nastavnika.

Uloga nastavnika je da organizuje nastavu na način da izgrađuje i razvija sposobnosti učenika da strani jezik aktivno koriste kao sredstvo komunikacije. Od nastavnika u najvećem stepenu zavise cjelokupni rezultati učenja, vaspitni i nastavni postupci, načini upravljanja nastavnim procesom, atmosfera u razredu i međusobni odnosi učenika u učionici. Nastavnik stranog (ruskog) jezika treba da posjeduje valjane organizacione i komunikativne sposobnosti. Nužno je da proces nastave prilagođava uzrastu, potrebama, interesovanju i iskustvu učenika. Tako se učenje jezika može organizovati kroz aktivnosti koje su komunikativne i stavljaju učenika u situaciju da koristi jezik u konkretnim situacijama.

Važna je upotreba savremene nastavne tehnologije, koja olakšava i unapređuje nastavni proces i učenje, podstiče intelektualno angažovanje učenika, olakšava nastavnikov rad i pruža mu više vremena za obavljanje kreativnih aktivnosti, obezbjeđuje uslove za individualizaciju nastave, pruža veće mogućnosti za obavljanje objektivnije kontrole učenikovih postignuća.

Ciljevi i ishodi su iskazani iz perspektive učenika, pa je jasno predstavljeno šta će učenici raditi i kojim će kompetencijama ovladati tokom pojedinih aktivnosti.

Izborom savremenih didaktičkih strategija u postizanju ciljeva, nastavniku se omogućava kreiranje raznih metodičkih scenarija kojima se ostvaruje kvalitet nastave, povećano interesovanje i motivacija kod učenika.

Nastavnik i učenici stvaraju interaktivni i međusoban kooperativan odnos. Upotrebom savremene metodologije ostvaruje se kvalitetnija i bolja nastava, u kojoj sve veću aktivnost ima sam učenik. On demonstrira valjanu komunikaciju, pojačano interesovanje za predmet koji izučava i aktivnije sudjeluje u stvaranju radne atmosfere u razredu. Informativna tehnologija se sve više upotrebljava u svakodnevnom životu pa je neophodna njena primjena u redovnom nastavnom procesu.

Upotrebom savremenih nastavnih metoda i e-obrazovanja nastavnik obavlja više funkcija: on je organizator, medijator, planer, voditelj, kooperant, pomagač i evaluator. Za uspješan rad on mora biti osposobljen za nove oblike rada, upotrebljavati savremene metode u nastavi, ispoljiti svoju kreativnost i inovativnost u učionici, ali i izvan nje. On mora graditi profesionalnost kroz odgovornu orijentaciju sopstvenog profesionalnog razvoja u procesu cjeloživotnog učenja.

Nastavnik stranog jezika mora da razvija kooperativnost i timski rad sa drugim nastavnicima i stručnim saradnicima koji aktivno učestvuju u obrazovno-vaspitnom procesu.

U gimnazijama opšteg smjera podjednako su zastupljeni predmeti iz oblasti društvenih i prirodnih nauka. U njima djeca dobijaju opšte obrazovanje, kako bi stekli mogućnost otkrivanja sopstvenog talenta, podstakli i razvili lična interesovanja prema različitim naučnim oblastima i tako napravili valjan odabir u daljem školovanju na višim naučno-obrazovnim nivoima. Gimnazije opšteg smjera, pružajući savremeni koncept obrazovanja kroz razne vidove nastave (od savremene, klasične, mentorske), grade valjan odnos učenika prema znanju, podstiču razvoj njihovog logičkog mišljenja, međusobne tolerancije i komunikativne kompetencije.

Ruski kao drugi strani jezik se u opštoj gimnaziji izučava u I, II, III i IV razredu (zastupljen sa dva časa nedeljno u I, II, i III razredu i tri časa nedjeljno u IV razredu). Učenici opšte gimnazije u Crnoj Gori na časovima ruskog jezika u procesu realizacije nastavnog procesa grade sopstvenu kulturu opštenja, ovladavaju valjanom govornom etikecijom, aspektima dijaloške i grupne komunikacije, ostvaruju čvršću saradnju, bliže i jače kontakte sa brojnim narodima i njihovim državama. Oni se podjednako osposobljavaju za korišćenje relevantne naučne literature i iz oblasti društvenih i prirodnih nauka, čime lakše rješavaju određene zadatke i probleme sa kojima se susreću.

Izbor materijala

Odabir jezičkog materijala je osobito važan. U procesu njegove selekcije i izbora treba voditi računa o tome da on bude u skladu sa interesovanjima, potrebama i znanjima određene učeničke uzrasne formacije. Udžbenici stranih jezika danas nerijetko ne mogu da pruže u potpunosti adekvatan materijal za rad. U vezi sa tim, glavna odgovornost je na samom nastavniku, koji treba uz pomoć svojih učenika da prepozna, pronade, kreira, prilagodi jezički materijal određenoj učeničkoj uzrasnoj formaciji, uzimajući prethodno u obzir njihova znanja, potrebe, interesovanja. U savremenim društvenim okvirima postoje

velike mogućnosti u procesu izbora i selekcije materijala koji su predviđeni za korišćenje u komunikativnom pristupu. Njihov primarni cilj je, prvenstveno, da djeluju na kvalitet interaktivne nastave u razredu i na primjenu jezika uopšte.

Jezički materijali se mogu klasifikovati u dvije grupe: jedna, bazirana na tekstu i druga, bazirana na zadacima.

Materijali bazirani na tekstu

Postoji veliki broj udžbenika koji podržavaju komunikativni pristup. Oni se razlikuju od ranijih udžbenika, a sastoje se od vizuelnih aluzija, vježbi slušanja, slika i rečeničnih fragmenata koji iniciraju komunikaciju.

Najčešće su to tekstovi namijenjeni za rad u paru, a koncipirani su na način da u svojim strukturama sadrže različite informacije koje podstiču dijalog i ostale aktivnosti u paru. Tipična lekcija sastoji se od teme, analize zadataka za razradu teme (na primjer: razumijevanje poruke, postavljanje pitanja, hvatanje bilježaka, predstavljanje informacija), opisa praktične situacije, pitanja za razumijevanje i vježbi prepričavanja.

Materijali bazirani na zadacima

Veliki broj igara, uloga, simulacija i sličnih aktivnosti u potpunosti podržavaju časove komunikativnog pristupa. One su koncipirane u obliku priručnika sa vježbama, karticama za aktivnosti, praktičnog materijala za rad u paru. Osim što didaktički materijal u ovakvom pristupu treba da pomogne učenicima da ovladaju određenim znanjima o samom jeziku, on mora da im omogući razvijanje sposobnosti primjene tog znanja u konkretnim jezičkim situacijama.

Da bi se na kvalitetan način odredila znanja opštih jezičkih kompetencija, neophodno je primijeniti jedinstvene standarde koje je ustanovio Savjet Evrope u brošuri Zajednički evropski okvir referenci za jezike, što podrazumijeva definisanje ciljeva i postignutog nivoa znanja u odnosu na potrebe, karakteristike i zahtjeve učenika/ca.

Nastavniku će pri tome pomoći sljedeći **didaktički principi** opšteg karaktera:

- **Princip integracije:** Sve jezičke vještine su međusobno integrisane (slušanje, govor, čitanje i pisanje), zato aktivnosti u nastavi moraju biti raznovrsnije.
- **Princip kognitivnosti (spoznaje):** Usvajajući strukture novog stranog jezika učenici traže, prepoznaju i pronalaze uzroke i posljedice i međusobno ih povezuju. Oni uče da logički razmišljaju, kritički ocjenjuju informacije i u nastavnom procesu koriste usvojena jezička znanja i iskustva.
- **Princip samostalnosti i kreativnosti u učenju:** Birajući različite oblike rada u učionici (individualni oblici rada, rad u parovima, u grupama, preuzimanje uloga igre i takmičenja), nastavnik kreira valjane uslove za samostalno i grupno rješavanje pitanja i problema. Na taj se način, pored ostvarivanja boljih rezultata, upotrebom rječnika, priručnika, podstiče i razvija samostalnost i kreativnost u procesu usvajanja jezičkih znanja, čime kod učenika izgrađujemo naviku samostalnog učenja i procjenjivanja različitih nastavnih situacija.
- **Princip komunikativnosti:** Tokom realizacije nastavnog procesa stranog jezika, jezičke situacije treba da budu bliske realnim životnim situacijama, kako bi praktična primjena tog jezika i eksperimentisanje s njim ostvarili najveću motivaciju za njegovo usvajanje.

- **Proučavanje gramatičkih struktura** nije jedini cilj nastave, već sredstvo pomoću kojeg učenik na ruskom jeziku samostalno i korektno ispoljava svoje misli i sporazumijeva se. Uloga gramatike u procesu ovladavanja stranim jezikom jeste prije svega praktična i sastoji se u postavljanju osnove za dobijanje valjane komunikativne kompetencije. Za usvajanje gramatičkih struktura od posebnog značaja je da one budu semantički i komunikacijski relevantne.
- **Uvođenje i učenje leksike** smatra se jednim od najvažnijih segmenata u procesu usvajanja stranog jezika, kojem treba posvetiti veliku pažnju. Taj dominantan značaj riječi u sklopu svih elemenata jezika proističe iz toga što je jedino riječ, kao osnovna pojmovna jedinica govora, nosilac određenog značenja, i što posjedujući svoju značenjsku vrijednost, u spoju sa drugim leksičkim jedinicama, stvara misaone cjeline. Uz pomoć riječi savlađuje se i izgovor, i morfologija, i sintaksa. Postoji više načina i mogućnosti kojima se mogu predstaviti i pojasniti značenja riječi učenicima: pokazivanje predmeta, slika, gestovi, mimika; građenje riječi (izvedenice, složenice, konverzija); sinonimi, antonimi, definicije; određivanje riječi na osnovu konteksta; korišćenje jednojezičnih i dvojezičnih rječnika. Polazimo od konkretnih situacija i konteksta (učenici treba da pogode značenje nove leksičke jedinice, pomažući se analogijom, prepoznavanjem nepoznatog kroz poznato, uz ponavljanje komunikacijskih uzora i obrazaca, prilikom čitanja i slušanja različitih tekstova i gledanja video-zapisa, u toku jezičke igre). Naravno, učenik ne može da upotrijebi sve leksičke jedinice koje čuje u toku nastave. Pasivno (receptivno) vladanje leksikom ispoljava se u sposobnosti prepoznavanja i besprevodnog razumijevanja leksičkih jedinica na sluh, i usljed čitanja, kao i u umijeću valjanog i adekvatnog prevođenja sa ruskog na maternji jezik učenika.
- **Multimedijski princip:** U nastavi se, po mogućnosti, upotrebljavaju sva školska očigledna sredstva radi tačnijeg, dubljeg i cjelovitijeg usvajanja stranog jezika (audio i video oprema, internet, likovni materijal, grafikoni, tabele, mape uma i dr.).

Didaktička uputstva po komponentama nastavnog procesa

Za razvijanje jezičkih vještina pri izboru jezičkih aktivnosti treba voditi računa o **individualizaciji, diferencijaciji i raznovrsnosti**.

Individualizacija i diferencijacija

Individualizacija i diferencijacija se temelje na zadovoljenju individualnih potreba svih učenika ponaosob. One obavezuju školu i nastavnika da nastavne ciljeve, sadržaje i metode prilagode svakom konkretnom učeniku, da otkrivaju, uvažavaju i razvijaju naučno priznate razlike među učenicima i da nastoje da grupno poučavanje i učenje što više personalizuju, da učeniku pruže mogućnost ostvarivanja samostalnog i samoinicijativnog učenja, da podstiču kreativnost, afinitete i želje učenika. Od posebne je važnosti odabrati aktivnosti koje odgovaraju različitim stilovima učenja (vizuelni, auditivni, kinestetički) i nivoima znanja učenika (slabiji-bolji učenici). Ako se permanentno upotrebljavaju aktivnosti koje odgovaraju samo jednom stilu učenja, onda će učenici kojima ne odgovara taj stil biti u neravnopravnom položaju i teže će i sporije učiti. Ako sve aktivnosti zahtijevaju viši nivo jezičkih znanja i vještina, slabiji učenici će biti demotivisani i neće htjeti i moći da sudjeluju u njima.

Raznovrsnost

Neophodno je imati u vidu smjenjivanje različitih oblika (frontalnog, individualnog i rada u parovima i grupama), kao i smjenjivanje kraćih i dužih, glasnijih i tiših govornih aktivnosti, perioda koncentracije pažnje i opuštanja, što daje nastavi notu raznovrsnosti i podstiče motivaciju.

Audiranje (slušanje)

Audiranje je govorna djelatnost pri kojoj lice koje sluša prima zvučni tekst, shvata njegovu jezičku sadržinu i na osnovu toga izvlači informaciju. Aktivnosti audiranja namijenjene su razvijanju sposobnosti

razumijevanja prirodnog ruskog govora (slušanje radio-emisija, televizijskih snimaka, predavanja i sl.). Za razvijanje navika slušanja učenika treba naučiti da pravilno pojmi različite glasove, da razumije brzi govor i različit sadržaj u raznovrsnim oblicima govorenja: u monologu, dijalogu, poruci, igri, pjesmi.

Pri izboru tekstova za slušanje važno je da budu autentični i da spoznajno odgovaraju nivou znanja učenika. Osnovni izvori informacija za razvijanje sposobnosti audiranja su: govor nastavnika, auditivni tehnički izvori (audio trake, radioemisije) i audio-vizuelni izvori (filmovi, televizijske emisije, video trake, kompakt diskovi). Osnovni izvor nastave audiranja je govor nastavnika. Iz tog razloga on mora biti uzoran i pravilan. Osim govora nastavnika, izvor zvučnog teksta su i razna tehnička sredstva. Na samom početku procesa izučavanja stranog jezika najbolje je koristiti audio-materijale koji sadrže poznate jezičke strukture i leksiku. Prilikom obrade težih tekstova neke riječi i izraze treba pisati na tabli. Slušanje teksta u početnoj fazi treba više puta ponoviti, a posle odslušanog slijedi kratka vježba radi provjere i kontrole razumijevanja, uz zadatke (kratki odgovori na pitanja, traženje ispravnih odgovora, dopunjavanje rečenica, kratko usmeno prepričavanje, interpretacija teksta, i sl.).

Govor i usmeno izražavanje

Govor je aktivan, svrsishodan proces slanja ili primanja informacije izražen kroz jezički sistem i uslovljen konkretnom situacijom opštenja. U cilju osposobljavanja učenika za spontano i nesmetano sporazumijevanje u konkretnim govornim situacijama, nastavnik ima na raspolaganju više različitih vježbi, prije svega s frekventnim konstrukcijama:

- komunikacijske funkcije (pozdravljanje, otpozdravljanje, molba, opravdanje, izražavanje pristanka, razočaranja itd.);
- odgovori na pitanja;
- rasprava o nekim zbivanjima i drugim stvarima;
- igra uloga;
- rješavanje nekih problema.

Od posebne je važnosti da učenici aktivno učestvuju u raspravi i da pažljivo slušaju sagovornika, jasno izražavaju svoje mišljenje i snalaze se u težim jezičkim situacijama (traženje sinonima, parafraziranje sadržaja, zamjena nepoznatih izraza poznatim i sl.).

Čitanje i razumijevanje teksta

Čitanje je oblik receptivne govorne djelatnosti koja se sastoji od sljedećih operacija: vizuelne percepcije grafičkog teksta, prevođenja grafičkog teksta u zvučni tekst, shvatanja jezičke sadržine teksta i dobijanja informacije. Uz pomoć vježbi za razumijevanje kroz čitanje osposobljavamo učenike da čitaju i razumiju nepoznate tekstove različitih vrsta na ruskom jeziku. Tekstovi treba da budu interesantni i da odgovaraju određenom uzrasnom nivou učenika.

U nastavi stranog jezika diferenciraju se dvije vrste čitanja: intenzivno i ekstenzivno. Primjenjujući vježbanja u intenzivnom čitanju učeniku semantizujemo najteže jezičke strukture, proširujemo i obogaćujemo aktivni leksički fond, isto gradivo upotrebljavamo za govorne vježbe i pisani govor. Preko intenzivnog čitanja uvježbavamo razne jezičke vještine. Ekstenzivnim čitanjem kod učenika podstičemo razvoj sposobnosti globalnog razumijevanja i brzog poimanja sadržine napisanog teksta. Po pravilu, takvi tekstovi su jednostavniji, jezičke strukture u njima su uglavnom poznate, a značenje novih riječi učenik razumije iz konteksta. Za provjeru poimanja sadržine pisanog teksta primjenjuju se različite vrste vježbi: pitanja i odgovori, izbor tačnih odgovora, usmeno ili pismeno prepričavanje teksta, interpretacija teksta i dr.

Pisanje i pismeno izražavanje

Obučavanje pisanju kao vidu govorne djelatnosti uključuje rad na tehnici pisanja (grafija, ortografija, interpunkcija) i izražavanju i oblikovanju misli u pismenom obliku na stranom jeziku. Školska nastava nema za cilj postizanje idealne pismenosti kod učenika, već samo upoznavanje učenika sa osnovnim pravilima koja su im potrebna, da riječi koje ulaze u njihov aktivni i pasivni leksički fond, kao i usvojene gramatičke oblike, pišu u skladu sa normama ortografije.

S obzirom na to da rusko pismo nije fonetsko, već etimološko, u nastavi treba više pažnje poklanjati pravopisu i vježbama koje doprinose njegovom pravilnom usvajanju. U cilju podsticanja i razvoja sposobnosti korektnog pisanog izražavanja mogu se koristiti vježbe u kojima učenici daju odgovore na unaprijed pripremljena pitanja, uključiti kraće tekstove za koje učenici treba sami da smisle kraj. Dakle, neophodno je osposobiti učenike da jasno, koncizno i logično u pisanoj formi izražavaju i integrišu sopstvene misli u jednu cjelinu, da umiju sastaviti i napisati kraće tekstove različitih vrsta (čestitka, telegram, molba itd.). Pisanje može biti vođeno (dovršavanje teksta, pisanje prema modelu, popunjavanje formulara, jednostavan opis) ili slobodno (kreativno), kao što su pisanje pisama, oglasa, izvještaja, SMS ili e-mail poruka itd.

Svaki jezik čini sistem međusobno povezanih jedinica raznih nivoa: fonetsko-fonološkog, leksičko-semantičkog i gramatičkog, dok se proces ovladavanja stranim jezikom temelji na uravnoteženom odnosu sve četiri jezičke vještine u komunikacijskom kontekstu (slušanje, pisanje, govorenje i čitanje). Da bi se navedene jezičke vještine valjano razvijale, veoma je važan izbor leksičkog i gramatičkog sadržaja koji mora biti prilagođen uzrastu učenika. Leksički i gramatički sadržaji međusobno se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodne razrede.

Proces nastave stranog jezika treba permanentno obogaćivati raznovrsnim metodama, vodeći računa o međusobnoj povezanosti s drugim predmetima i međupredmetnim temama.

U okviru ponuđenih tema na časovima Ruskog jezika učenike treba upoznavati sa sličnostima i razlikama svog i ruskog jezika, kao i pružati raznovrsne sadržaje iz sfera kulture i tradicije, istorije, običaja, etičkih i duhovnih vrijednosti ruskog društva, o njegovoj književnosti, obrazovanju, načinu života. Kroz sadržaje u nastavi Ruskog jezika kod učenika treba razviti naviku valjanog, korektnog i učtivog odnosa prema pripadnicima kulture naroda čiji jezik uče kao strani, i naučiti ih da poštuju tradiciju, običaje, navike drugih ljudi.

Književnost – preporuke

Učenici čitaju odlomke iz klasičnih i savremenih književnih tekstova različitih žanrova (poezija, kratke priče, drame, roman). Primjena književnosti u nastavi je, prije svega, namijenjena u cilju razvijanja valjanog čitanja i razumijevanja pročitanoog teksta, čitanja kao jedne od četiri jezičke vještine. Poezija, kratke priče, odlomci iz drame, romana predstavljaju pogodan materijal za školske priredbe i druge javne nastupe.

Tematski okvir	
Napomena: Navedene teme odnose se na sva četiri razreda, a na nastavniku je da odabere, iskombinuje i obradi temu u skladu sa interesovanjima učenika.	
Porodica, dom i okruženje, svakodnevni život	lični podaci, porodica, uslovi stanovanja; prijatelji, poznanici, susjedi, posjete, proslave i praznici; ljubav i prijateljstvo; problemi i sukobi, interesovanja mladih, generacijske razlike;
Obrazovanje i nauka	školovanje, obrazovne institucije, ispiti, vrste i izbor zanimanja; naučnici i naučno-tehnološka dostignuća, moderne tehnologije – prednosti i mane;
Zdravlje i ishrana	zdrava ishrana, restorani, vrste hrane i pića; djelovi tijela, čula, higijena, zdravlje; sport;
Putovanja i slobodno vrijeme	raspust, putovanja, prevozna sredstva, dokumenta; vikend, internet, sport, muzika, književnost, film, pozorište, TV; kupovina, moda i odijevanje; poznate ličnosti iz javnog i kulturnog života;
Aktuelna zbivanja i društvo	kultura, društvo, tradicija, multikulturalizam, mediji i komunikacija; rodna ravnopravnosti; interesantne životne priče i događaji; klima i klimatske promjene

Gramatičke cjeline	
I RAZRED	
ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> имена существительные мужского рода на согласный (твёрдое и мягкое скл.): ученик, студент, преподаватель, учитель имена существительные жен. рода с окончанием -а/-я в именительном падеже ед. числа: мама, бабушка, тётя, страна, земля, работа, статья существительные среднего рода на -о/е существительные на -ия, -ие, -мя имена существительные мужс. рода, обозначающие людей, с окончанием -а/-я в им. падеже ед. числа: юноша, мужчина, дядя, Ваня именительный падеж мн.ч. на -а (-я) имена существительные женского рода – III склонение (тетрадь, мышь, мысль, радость;) уменьшительно-ласкательные существительные: мама-мамочка родительный падеж много (мало) или при отрицании
ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> количественные числительные 1-1000 (склонение и согласование 1, 2, 3 и 4)

МЕСТОИМЕНИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • личные местоимения (склонение) • притяжательные местоимения мой, твой, наш, ваш • притяжательные местоимения его, её, их • возвратное местоимение себя • определительные местоимения сам, свой • указательные местоимения этот, тот • отрицательные местоимения никто, ничто
ГЛАГОЛ	<ul style="list-style-type: none"> • спряжение глаголов (I и II); настоящее время/простое будущее время (образование) • чередование гласных в настоящем и простом буд.в. • образование видовых пар с помощью приставок и суффиксов • сложное будущее время • глаголы движения • приставочные глаголы движения • деепричастие (на наблюдение) • повелительное наклонение 2.л.ед. и мн.ч. • возвратные глаголы
ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • прилагательные – мягкое/твёрдое склонение • степени сравнения прилагательных
НАРЕЧИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • сравнительная степень • наречие места, времени, образа действия и меры и степени
СОЮЗ	<ul style="list-style-type: none"> • сочинительные союзы • подчинительный союз если бы...
ПРЕДЛОГ	<ul style="list-style-type: none"> • для, из, из-за, из-под, от, у; к, по; с, за, под, между
СИНТАКСИС	<ul style="list-style-type: none"> • утвердительные предложения • отрицательные предложения • вопросительные предложения • главные и второстепенные члены предложения • нераспространённые, распространённые и сложные предложения • сложноподчинённые предложения с придаточным и условным (если бы) • прямая и косвенная речь
ОРФОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • слоговоеделение; • правила переноса слов • правописание приставок; • употребление заглавных букв.
ЛЕКСИКОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • Состав двуязычных словарей и пользование ими

II RAZRED	
ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • беглые гласные при склонении существительных • предложный падеж на -у (-ю) • несклоняемые существительные • существительные -анин/янин (склонение) • склонение русских имен, отчеств и фамилий. • Именительный падеж мн.ч. на -ья, -е • оконч. -у (-ю) в род.пад.ед.ч. • нулевое оконч. в род.пад.мн.ч. • существительные обозначающие профессии • синонимы, антонимы, омонимы • межъязыковые омонимы
ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • количественные числительные (употребление и склонение) 5-20; 30, 40, 90 и 100 • порядковые числительные • обозначение времени по часам в официальном и разговорном стиле
МЕСТОИМЕНИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • относительное местоимение который • указательные местоимения такой • местоимения чей, чья, чьё, весь • неопределённые местоимения с частицами -то, -нибудь
ГЛАГОЛ	<ul style="list-style-type: none"> • образование видовых пар с помощью приставок и суффиксов; • наиболее употребительные глагольные приставки • прошедшее время, особенности образования прошедшего времени (нести-нёс) • управление глаголов быть, стать, оказываться/оказаться; явиться/являться... с творительным падежом • глаголы движения • приставочные глаголы движения • повелительное наклонение; 3.л.ед. и мн. ч. и 1.л.мн.ч • деепричастие • причастие • действительные причастия настоящего и прошедшего времени • преобразование причастных конструкций в придаточные предложения и наоборот
ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • полная и краткая формы – употребление краткой формы • управление прилагательных • превосходная степень прилагательных (особые формы, образование и употребление) • антонимы/синонимы

НАРЕЧИЕ	<ul style="list-style-type: none"> наречия образа действ. (тихо, по-русски, практически и др.)
ПРЕДЛОГ	<ul style="list-style-type: none"> около, вокруг...
СОЮЗ	<ul style="list-style-type: none"> подчинительные союзы и союзные слова (когда, как только, потому что, как, если, если бы, чтобы...)
МЕЖДОМЕТИЕ	<ul style="list-style-type: none"> о!, ах!, ох!, алло!, караул !... вон, долой, стоп! Здорово! Класс!
СИНТАКСИС	<ul style="list-style-type: none"> подлежащее сказуемое (глагольное и именное без связки и со связкой) дополнение (прямое и косвенное) обстоятельство места, времени, образа действия, причины определение сложноподчинённые предложения с придаточными уступительными и условными, места, времени, причины, образа действия и цели предложение со сказуемым, выраженным краткой формой прилагательного дополнение в инфинитиве преобразование причастных конструкций в придаточные предложения (и наоборот)
ОРФОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> пунктуация правописание слов с ь и ъ
ЛЕКСИКОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> толковые словари
III RAZRED	
ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> pluralia tantum, singularia tantum существительные общего рода существительные обозначающие профессии образование существительных от глаголов <i>купаться/купание...</i> географические наименования род сложносокращённых слов, сложносокращ.сущ. (вуз, медсестра)
ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> количественные числительные (склонение и употребление) 50-80, 200, 300 и 400 употребление числительных с существительными и прилагательными – два лучших выпускника... дробные и десятичные числительные; выражение приблизительного количества порядковые и собирательные числительные

МЕСТОИМЕНИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • определительные местоимения • неопределённые местоимения с частицей <i>кое-</i>
ГЛАГОЛ	<ul style="list-style-type: none"> • образование настоящего, простого будущего и прошедшего времени (повторение) • страдательное причастие прошедшего времени; НН (<i>написать – написанный</i>), ЕНН (<i>бросить-брошенный</i>), ЁНН (<i>загрязнить-загрязнённый</i>), Т (<i>открыть-открытый</i>) • страдательное причастие настоящего времени / <i>спр.</i> – ЕМ (<i>читать – читаемый</i>); <i>II спр.</i> ИМ (<i>видеть – видимый</i>) • переходные и непереходные глаголы • действительный и страдательный залого • сослагательное наклонение • глагольное управление
ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • полная и краткая формы - употребление; • притяжательные прилагательные типа <i>лисий, медвежий</i>
ПРЕДЛОГ	<ul style="list-style-type: none"> • <i>в виду, в результате, в зависимости от, в качестве, вследствие, по причине, при условии...</i>
СОЮЗ	<ul style="list-style-type: none"> • подчинительные союзы и союзные слова (<i>когда, как только, потому что, как, если, если бы чтобы...</i>). • сочинитель.союзы <i>и, да, а, но, или, или...или, да и</i> • подчинитель. союзы <i>прежде чем, для того чтобы, благодаря тому что, для, в то время как</i>
СИНТАКСИС	<ul style="list-style-type: none"> • безличные предложения (<i>Вечереет. Рассветает.</i>) • сложноподчинённые предложения с придаточными уступительными и условными, места, времени, причины, образа действия и цели; • подлежащее типа <i>мы с вами</i> • счётные конструкции (точное и приблизительное количество) • действительный и страдательный обороты • трансформация действительного оборота в страдательный • односоставные предложения • определённо-личные предложения
ОРФОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • написание двойных согласных
ЛЕКСИКОЛОГИЯ, ЛЕКСИКОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • фразеологизмы, крылатые выражения, поговорки (<i>Любовь не знает законов...</i>) . • словари антонимов, синонимов. • фразеологические, орфографические словари....
IV RAZRED	

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • I-ое, II-ое, III-ье склонение (систематизация); • суффиксальное образование существительных -ец/ка, -анец/анка, -анин/янин; -анка/янка... • субстантивация – переход прилагательных в существительные учёный, больной, столовая... • существительные, обозначающие профессии - суффиксация (писатель/ница...) • образование существительных от глаголов (посылать/посылка..); • сложносокращённые существительные (МГУ, КГБ, ГЭС...); • существительные общего рода
ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • количественные числительные от 1 до 1000 и их употребление • числительные полтора, полтораства • словосочетания с пол-, полу- • чтение дробей, математических знаков и действий
МЕСТОИМЕНИЕ	<ul style="list-style-type: none"> • систематизация местоимений • отрицательные местоимения некого, нечего
ГЛАГОЛ	<ul style="list-style-type: none"> • образование прошедшего, настоящего и будущего времени (систематизация) • глаголы движения; приставочные глаголы движения • глаголы движения в переносном значении • двувидовые глаголы • безличные глаголы • словообразование глаголов
ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ	<ul style="list-style-type: none"> • суффиксальное образование прилагательных -ск- (белорусский, черногорский...) • словообразование – однокоренные слова (гора-гористый, красный-красноватый...) • сравнительная степень прилагательных (систематизация) • превосходная степень прилагательных (систематизация) • адъективация
СОЮЗ	<ul style="list-style-type: none"> • подчинительные союзы (так что, хотя, несмотря на, пусть, если, если бы)
ПРЕДЛОГ	<ul style="list-style-type: none"> • предложно-падежные сочетания для выражения разных отношений (пространственных, временных, причинных, целевых, объектных).

СИНТАКСИС	<ul style="list-style-type: none"> • отрицательные предложения (систематизация) • дополнение при отрицании • предложно-падежные сочетания для выражения разных отношений (пространственных, временных, причинных, целевых, объектных); • конструкции с глаголами быть, иметь, принадлежать • согласованное и несогласованное определение • вопросительные предложения (систематизация) • сложноподчинённые предложения с придаточными уступительными и условными • составное именное сказуемое с глаголами связками • краткая форма страдательного причастия в функции сказуемого • составное именное сказуемое с глаголами связками • трансформация действительного оборота в страдательный • обобщённо-личные предложения
ОРФОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • правила постановки запятой
ЛЕКСИКОЛОГИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • фразеологизмы (Бить баклуши...)
ЛЕКСИКОГРАФИЯ	<ul style="list-style-type: none"> • энциклопедические словари • литературные словари

G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA

a) Prilagođavanje programa djeci sa posebnim obrazovnim potrebama

Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, Član 12, definiše način prilagođavanja nastave i učenja učenicima sa posebnim obrazovnim potrebama koji se školuju po Programu uz obezbjeđivanje dodatnih uslova, pomagala i stručne pomoći u gimnazijskom obrazovanju.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, sposobnosti i potreba učenika, individualni program omogućava mijenjanje, prilagođavanje i individualizaciju metodike kojom se sadržaji realizuju.

Primjer: za učenika bez ostatka vida, škola treba da u saradnji s Resursnim centrom Podgorica obezbijedi udžbenike na Brajevom pismu, elektronske udžbenike, omogući siguran i bezbjedan prostor, bez barijera i sl.

b) Prilagođavanje programa darovitim učenicima

U savremenom obrazovnom sistemu rad sa darovitim učenicima čini jedan od važnijih zadataka. Usvajanje stranog jezika na najbolji način daje mogućnost učeniku da izrazi svoje izuzetne sposobnosti: intelektualne sposobnosti, dobru memoriju, brzo usvajanje leksičkih jedinica, kreativnost, erudiciju, motivaciju, upornost, takmičarski duh. To znači da nastavnik u individualnom radu sa učenikom treba da izgradi valjane uslove za obavljanje učeničkih aktivnosti, odredi odgovarajuću brzinu usvajanja jezičkog materijala i stepen njegove složenosti.

S obzirom na to da proces nastave nema za cilj samo usvajanje jezičkog sistema stranog jezika, već i upoznavanje kulture tog naroda, nastavnik može uključiti darovitog učenika u osmišljavanje i realizaciju dodatnih projekata u kojima će se ispoljiti njegov talenat i kreativnost:

- diskusije na određene teme u kojima se stvara mogućnost izražavanja ličnog stava;
- organizacija praznika na izučavanom jeziku i pozorišnih predstava (dramatizacija), čime se razvijaju socijalne kompetencije učenika kroz komunikaciju sa drugima, pomaže se nadarenom učeniku da ispolji samostalnost, kreativnost i sposobnost planiranja;
- školska i državna takmičenja, olimpijade iz ruskog jezika, nagradne igre, kvizovi, takmičenja u recitovanju poezije na ruskom jeziku, čime se, između ostalog, podstiče takmičarski duh;
- učešće u projektima sa ruskim učenicima preko interneta.

Stepen složenosti zadataka se vremenom povećava, što zavisi od potreba, predispozicija i mogućnosti učenika. Projekti se tematski mogu integrisati sa ličnim interesovanjima učenika (konkretna oblast nauke, umjetnosti, pojave koje ga zanimaju) pa se na taj način učeniku pruža prilika da se predstavi kao ličnost.

Nastavnici učenike treba da permanentno podstiču i motivišu pohvalama.

H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPIITNIH ISHODA

Provjeravanje i ocjenjivanje obrazovno-vaspitanih ishoda obavlja se u skladu sa principima nastavnog programa.

Vrednovanje obrazovno-vaspitanih ishoda nastavnik indirektno vrši na svakom času s namjerom da učenicima pruži povratne informacije o njihovim postignućima. Navedenim načinom vrednovanja nastavnik procjenjuje kojim učenicima treba uključiti dodatne vježbe.

- **Dijagnostičko** provjeravanje je takav oblik provjeravanja, kojim se određuje šta je to što učenici znaju i koji su nedostaci u njihovom znanju. Rezultate koje dobijamo ovim vidom provjeravanja ne ocjenjujemo, niti ih koristimo za različite oblike rangiranja učenika.
- **Redovno** provjeravanje je takav oblik provjeravanja, kojim se utvrđuje kako učenici postižu ciljeve nastave jezika i kakav je napredak pojedinih učenika. Ovaj oblik ocjenjivanja je najčešći i primjenjuje se tokom cijele nastavne godine.
- **Konačno provjeravanje znanja** je takav oblik provjeravanja kojim želimo da utvrdimo kako su učenici u cjelini razvili znanja i sposobnosti. Ovaj vid provjere obično se primjenjuje na kraju nastavne godine.

U skladu s postojećim normama, nužno je obavljati kontrolu pređenog gradiva više puta, usmeno i pismeno. Ocjene, koje se daju na kraju svakog klasifikacionog perioda i upisuju u odjeljenjsku knjigu i elektronski dnevnik, predstavljaju završnu ocjenu znanja i upotrebljavaju se radi upisivanja u viši razred ili sljedeći stepen obrazovanja.

Provjeravanje razumijevanja tekstova za slušanje i čitanje

Tekstovi za slušanje i čitanje treba da odgovaraju uzrasnom profilu učenika i stepenu njihovog znanja i napredovanja. Učenici slušaju različite vrste audio i video snimaka i čitaju originalne i adaptirane tekstove odgovarajućeg sadržaja. Govornici koriste standardni izgovor, a brzina snimljenog govora postepeno se približava autentičnom govoru. Prije slušanja i čitanja, učenicima se daju zadaci uz skretanje pažnje na ključne elemente teksta. Uputstva treba da budu jasna i koncizna, a zadaci treba da sadrže obrazac.

Postupci kojima provjeravamo razumijevanje odslušanog i pisanog teksta vrše se usmeno i pismeno: odgovorima na pitanja, pisanjem bilješki ili rezimea, dopunom rečenica u skladu sa ponuđenim tekstom, zadacima višestrukog izbora, tačno/netačno, davanjem naslova dijelovima teksta, povezivanjem ponuđenih naslova sa odgovarajućim dijelovima teksta, utvrđivanjem redosljeda paragrafa ili slika.

Diktat je oblik vježbe kojom se provjerava poznavanje pravopisa. Učenici prvi put treba da poslušaju tekst radi upoznavanja sa sadržajem, nakon koga pišu, a tokom trećeg slušanja učenici ispravljaju greške.

Provjeravanje vještine govora

Učenik treba što više da razvija komunikativnu kompetenciju na času stranog jezika. Aktivnosti kojima provjeravamo vještinu govora učenika su interaktivne. Konverzacija se vrši među učenicima ili između nastavnika i učenika. Tehnike rada su igranje uloga, dijalog (diskusija), monolog, prezentacija, izvještaj, opis, projektni zadaci. Aktivnosti mogu biti vezane za tekst ili sliku.

Elementi govora koje ocjenjujemo su:

- pravilnost izgovora, akcent i intonacija,
- bogatstvo i upotreba leksičkog fonda,
- gramatička pravilnost,
- struktura rečenice (red riječi),
- kreativnost i snalaženje u novim situacijama,
- primjerenost govora situaciji i sagovorniku, svrsi komunikacije i okolnostima,
- tečnost govora,
- samostalno i jasno izražavanje misli,
- poznavanje teme.

Tokom govornih aktivnosti, usmjeravamo pažnju samo na neke od elemenata. Svi elementi i kriterijumi za ocjenjivanje moraju biti jasni i poznati učenicima, tako da sami ocijene svoje znanje. Učenicima se mora pružiti dovoljno vremena kako bi razmislili i odgovorili. Nastavnik ispravlja učenika tokom/nakon aktivnosti u zavisnosti od vrste greške.

Provjeravanje sposobnosti pismenog izražavanja

Pismeno izražavanje provjeravamo različitim tipovima zadataka koji mogu biti vođeni i slobodni, a učenici ih pišu na času ili rade kao domaći zadatak. Učenicima opšte gimnazije se mogu preporučiti: sastav, komentar, oglas, formalno i neformalno pismo, e-mail, SMS, reklame, CV, kao i dati mogućnost da svoje radove više puta pregledaju. Kod ispravljanja pisanih zadataka nastavnik ukazuje na pozitivne aspekte, ali i skreće pažnju na sve nedostatke. Radove mogu da pregledaju i drugi učenici.

Elementi koje ocjenjujemo su:

- jezička pravilnost,
- jasnoća izražavanja misli,
- poznavanje i obrada teme,
- bogatstvo i prikladnost leksičkog fonda,
- struktura rečenice (red riječi),
- pravopis,
- poruka prilagođena tipu komunikacije i čitaocu,
- struktura pasusa (odlomka),
- koherentnost sastava.

Provjeravanje poznavanja gramatike i leksike

Poznavanje gramatike i leksike provjeravamo usmeno i pismeno, po pravilu, u kontekstu.

Elementi provjeravanja gramatike i leksike su:

- sastavljanje rečenica od ponuđenih/izmiješanih riječi i izraza,
- zadaci višestrukog izbora,
- dopunjavanje pojedinih rečenica po smislu,
- transformacija rečenica,
- određivanje semantike leksema i izraza,
- proširivanje datih riječi u rečenice ili tekstove.

KOMUNIKACIJSKE FUNKCIJE

Učenik:

- poznaje fraze koje se koriste pri upoznavanju, predstavljanju, pozdravljanju prilikom dolaska i odlaska, formalnom i neformalnom oslovljavanju, čestitanju;
- pronalazi, razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije, postavlja pitanja i odgovara na njih;
- nabraja, opisuje ljude, mjesta, predmete, procese – pripovijeda;
- izražava stavove, mišljenje, uvjerenja: slaganje/neslaganje, uvjerenost, nesigurnost, sumnju, odobravanje/neodobravanje;
- izražava modalnost: stepen vjerovatnoće, mogućnost/nemogućnost, neophodnost, obavezu, sposobnost, dozvolu, želju, namjeru;
- izražava emocije: zadovoljstvo/nezadovoljstvo, sreću, tugu, strah, ohrabrenje, bol, zabrinutost, iznenađenje, zahvalnost, žaljenje, interesovanje, nezainteresovanost;
- predlaže zajedničke aktivnosti, prihvata/odbacuje prijedlog, daje uputstva, izražava molbu, sugestiju i prihvata je ili odbija, traži i nudi pomoć, odgovara na zahtjev, savjetuje, preporučuje, upozorava, traži i daje dozvolu, zabranjuje, poziva, prihvata/odbija poziv;
- započinje i mijenja temu, traži riječ, daje riječ;
- izražava svoje mišljenje, nabraja, navodi primjere, pravi poređenja, izražava uzrok i posljedicu, rezimira, traži mišljenje, donosi zaključke;
- traži da se iskaz ponovi, pita za objašnjenje, traži da se riječ napiše;
- razjašnjava eventualne nejasnoće u komunikaciji.

Domaći zadaci i njihova izrada

Domaći zadaci predstavljaju samostalan dopunski oblik rada u nastavi, aktivnosti koje proističu iz svakodnevnih školskih obaveza i kao takve doprinose postizanju nastavnih zadataka, ali se realizuju izvan rada u školi prema uputstvima predmetnog nastavnika. Njima se utvrđuje ono što je rađeno na času s ciljem da se prošire znanja, realizuju vještine i steknu i izgrade navike. Domaći zadaci po obimu treba da budu kratki, srednje težine i tematski raznovrsni. Oni treba da predstavljaju vezu između aktivnosti u učionici i samostalnog rada učenika. Domaće zadatke povremeno treba davati po grupama, jer učenike podstiču na saradnju i druženje, dijeljenje obaveza i usmjeravaju ih na timski rad.

Elementi domaćih zadataka koje učenici rade su:

- samostalni rad u okviru zadatog obrasca,
- samostalno dopunjavanje, razrađivanje datog obrasca.

Provjeru i kontrolu domaćeg zadatka treba vršiti redovno, na početku časa.

Školski pismeni zadaci

Školski pismeni zadaci predstavljaju samostalne pismene radove učenika koji se izrađuju u vrijeme redovne nastave, pod nadzorom i kontrolom nastavnika, u cilju provjere koliko su učenici usvojili znanja i izgradili jezičku i govornu kompetenciju, kao sposobnost pismenog izražavanja. U opštoj gimnaziji iz Ruskog jezika rade se dva pismena zadatka u svakom razredu, po jedan u polugodištu. Pismeni zadatak treba da se realizuje prema planu, utvrđenom na početku školske godine. Izrada pismenog zadatka treba da traje dva školska časa. Obavezno je da se ispravak pismenog zadatka, koji podrazumijeva analizu učeničkih grešaka, uradi odmah na sljedećem času.

Pismeni zadaci treba da obuhvate više elemenata kojima se vrši provjera i kontrola svih jezičkih vještina, po sistemu od jednostavnijeg ka složenijem.

Ako najmanje 50% učenika ne uradi pismeni zadatak za pozitivnu ocjenu, on se mora ponoviti.

Osim pismenih zadataka rade se i test zadaci nakon zaokružene tematske cjeline.

Lektira

Učenici čitaju lektiru kako bi se osposobili za razumijevanje teksta na stranom jeziku, za informativno čitanje i osamostaljivanje u radu. Predviđeni tekstovi za lektiru podrazumijevaju samostalan rad učenika kod kuće i oni se ne čitaju na času, već o njima učenici razgovaraju, razmjenjuju mišljenja i utiske o pročitanoj, recituju poeziju ili odlomke iz prozinskih djela itd. Lektiri treba posvetiti od 4-6 časova godišnje za fond od dva časa, a 6-8 časova za fond od tri časa nedjeljno.

Izbor pisaca, kao i njihovih djela nije izvršen samo na osnovu njihovog značaja i vrijednosti koji imaju u ruskoj i svjetskoj književnosti, nego i na osnovu toga koliko su ta djela primjerena uzrasnoj formaciji, stepenu znanja i interesovanja učenika opšte gimnazije.

Predlažemo sljedeće autore i njihova djela:

A.P. Čehov: „Ujka Vanja“, kratke priče...
A.S. Puškin: „Evgenij Onjegin“, „Cigani“, poezija po izboru
N.V. Gogolj: „Revizor“, „Šinjel“...
L.N. Tolstoj: „Ana Karenjina“
V.V. Majakovski: „Oblak u pantalonama“
A.A. Blok: Stihovi po izboru
S.A. Jesenjin: Stihovi po izboru
A.A. Ahmatova: Stihovi po izboru
M.I. Cvetajeva: Stihovi po izboru
M.A. Šolohov: „Čovjekova sudbina“
F.M. Dostojevski: „Zločin i kazna“
M.A. Bulgakov: „Majstor i Margarita“
I.S. Turgenjev: „Očevi i djeca“
I.A. Gončarov: „Oblomov“

Nastavnik po sopstvenom izboru i u skladu sa interesovanjima učenika, u okviru slobodnog dijela programa, treba da odabere i prozne odlomke nekog od savremenih ruskih autora (Borisa Akunjina, Viktora Peljevina, Jurija Poljakova, Viktorije Tokareve, Tatjane Tolstoj, Ljudmile Ulicke i drugih).

Obavezni načini ocjenjivanja znanja

Ocjenjivanje učeničkih znanja i sposobnosti se nadovezuje na provjeravanje znanja. Praktikuje se češće ocjenjivanje dostignutih ishoda iz svih jezičkih vještina. Postupak ocjenjivanja nastavnik najavljuje unaprijed. Kod ocjenjivanja znanja uzimamo u obzir sljedeće principe:

- tehnike ocjenjivanja (tipovi zadataka) su poznate učenicima,
- uputstva za izradu zadataka su jasna,
- kriterijumi ocjenjivanja su dogovoreni na nivou stručnog aktiva i poznati su,
- ocjenjuje se znanje, a ne neznanje,
- učenike takođe podstičemo da sami učestvuju u ocjenjivanju,
- reprodukcija gramatičkih pravila nije predmet ocjenjivanja.

Konačna ocjena se određuje i postavlja tako što se uzimaju u obzir sve ocjene koje je učenik dobijao u toku nastavne godine. Ona treba da predstavlja put napredovanja učenika, da pokazuje na koji je način izvršeno vrednovanje postignutih obrazovno-vaspitnih ishoda, kao i kakav odnos imaju učenici prema predmetu. Učenik izražava odnos prema predmetu kroz redovno pohađanje nastave, aktivnost na času, samostalnu izradu domaćih zadataka, zainteresovanost za sadržaj i otvorenost prema novim informacijama i savremenim kulturološkim saznanjima.

ELEMENTI OCJENJIVANJA:

- Razumijevanje
- Govor
- Pisanje
- Jezičke zakonitosti pokrivaju poznavanje leksike i gramatike

	RAZUMIJEVANJE (čitanje i slušanje)	GOVOR	PISANJE	JEZIČKE ZAKONITOSTI
OSNOVNI NIVO	<ul style="list-style-type: none">• Učenik razumije mali dio izlaganja/teksta;• sporo odgovara na neka pitanja uz pomoć nastavnika, kratkim odgovorima;• pogrešno ili doslovno prevodi kratke, jednostavne rečenice;• uz pomoć nastavnika povezuje i razlikuje novousvojene leksičke jedinice;• djelimično razumije jezičku poruku	<ul style="list-style-type: none">• Učenik sporo i netačno se izražava, koristeći kratke, jednostavne rečenice;• potrebna mu je nastavnikova pomoć (podsticaji, potpitanja i objašnjenja);• rijetko prilagođava izražavanje kontekstu;• koristi oskudan raspon vokabulara i gramatičkih struktura. Greške su brojne i utiču na globalno razumijevanje;• raspon gramatičkih struktura i vokabulara je uglavnom dovoljan (ranije usvojen, rijetko obogaćen novousvojenim izrazima), greške nastaju u primjeni i ponekad utiču na globalno razumijevanje;• izgovor i intonacija su uglavnom tačni	<ul style="list-style-type: none">• Učenik uglavnom samostalno piše jednostavnije obrađene tekstualne vrste;• često mu je potrebna pomoć i nije sposoban samostalno da ispravi greške nakon ukazivanja na njih;• tekstovi su ponekad nekoherentni, uz više grešaka koje ponekad ometaju razumijevanje teksta;• jezik ponekad nije prilagođen svrsi i kontekstu, a sadržajna i formalna pravila tekstualne vrste i pisanja ponekad nijesu tačno primijenjena	<ul style="list-style-type: none">• Učenik djelimično je usvojio prethodno obrađene sadržaje (ima poteškoća i veći broj grešaka koje ponekad ometaju razumijevanje);• rijetko može objasniti, povezati, uporediti, razlikovati, komentarisati i analizirati usvojene sadržaje;• raspon vokabulara je uglavnom dovoljan, a greške nastaju u tačnoj primjeni i u određenoj mjeri ponekad utiču na globalno razumijevanje

<p style="text-align: center;">SREDNJI NIVO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • razumije veći dio izlaganja ili pisanog teksta; • uglavnom tačno odgovara na pitanja, pravilno dopunjava većinu zadatah rečenica; • može povezati većinu riječi i definicija; • uglavnom može uporediti, objasniti, povezati i razlikovati novousvojene leksičke jedinice; • uglavnom razumije jezičku poruku 	<ul style="list-style-type: none"> • sporije, ali uglavnom pravilno komunicira u jednostavnijim razgovorima i izlaganjima; • koristi jezik primjereno komunikacijskom kontekstu uz neke greške u upotrebi gramatičkih struktura, odabiru riječi i slaganju rečenica koje ne utiču na globalno razumijevanje; • izgovor i intonacija su uglavnom pravilni, a raspon vokabulara dobar, dok greške nastaju u primjeni; • uglavnom koristi komunikacijske strategije 	<ul style="list-style-type: none"> • uglavnom samostalno piše jednostavnije obrađene različite vrste tekstova (poruke, pisma i e-mailove) i uglavnom uspješno piše zahtjevnije obrađene različite vrste tekstova (esej, službeno pismo, članak, izvještaj); • upotrebljava sredstva za postizanje koherencije i kohezije teksta, ima dobar raspon vokabulara i gramatičkih struktura, uz greške koje uglavnom ne ometaju razumijevanje teksta; • jezik je uglavnom prilagođen svrsi i kontekstu, a sadržajna i formalna pravila tekstualne vrste i pisanja su uglavnom tačno primijenjena 	<ul style="list-style-type: none"> • učenik je usvojio tvorbu i upotrebu svih gramatičkih sadržaja koji su do tog trenutka obrađeni, te ih uglavnom, uz manju pomoć nastavnika, može objasniti, povezati, uporediti, razlikovati, komentarisati, analizirati i primijeniti u stvarnim komunikacijskim situacijama; • raspon vokabulara je dobar, ali manje greške nastaju u tačnoj primjeni i uglavnom ne utiču na globalno razumijevanje,
--	---	--	--	--

VIŠI NIVO	<ul style="list-style-type: none"> • u potpunosti razumije usmeno izlaganje i postavljena pitanja, pisani tekst s novim riječima; • pokazuje razumijevanje sadržaja koji još nisu obrađeni u nastavi, (više od očekivanog u odnosu na druge učenike); • u zavisnosti od konteksta i u duha jezika, odgovara na pitanja, dopunjava rečenice, ispravlja netačne tvrdnje i povezuje riječi i njihove definicije; • može uporediti, objasniti, povezati i razlikovati novousvojene leksičke jedinice; • u potpunosti shvata jezičku poruku. 	<ul style="list-style-type: none"> • koristi jezik pravilno i primjereno komunikacijskom kontekstu uz pravilan izgovor i intonaciju, tačnu upotrebu gramatičkih struktura i širok vokabular koji tačno primjenjuje; • samostalno i tačno prepričava događaje, postavlja pitanja i odgovara na njih; • uspješno koristi komunikacijske strategije, ne dolazi do prekida u komunikaciji. 	<ul style="list-style-type: none"> • učenik je samostalan i uspješan u pisanju svih obrađenih tekstualnih vrsta; • uspješno koristi raznolika sredstva za postizanje kohezije i koherencije teksta i široki raspon vokabulara i gramatičkih struktura, uz poneku grešku koja ne ometa razumijevanje teksta; • jezik je prilagođen svrsi i kontekstu, a sadržajna i formalna pravila tekstualne vrste i pisanja su tačno primijenjena. 	<ul style="list-style-type: none"> • učenik je u potpunosti usvojio tvorbu i upotrebu svih gramatičkih sadržaja koji su do tog trenutka obrađeni, pravilno ih upotrebljava u pisanom i usmenom izražavanju; • raspon vokabulara iz prethodno obrađenih sadržaja je širok i pravilno se primjenjuje; • usvojene sadržaje može potpuno samostalno objasniti, povezati, uporediti, razlikovati, komentarisati i analizirati i primijeniti ih u stvarnim komunikacijskim situacijama i provjerama znanja.
------------------	--	---	--	--

I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA (STRUČNA SPREMA I LITERATURA)

Da bi se valjano realizovao nastavni program i podstaklo aktiviranje i interesovanje učenika, neophodna je i primjena savremenih očiglednih sredstava koja olakšavaju proces nastave, pokreću motivaciju i kreativnost i omogućavaju upotrebu različitih metoda. Učionica treba da predstavlja adekvatan i podsticajan prostor, opremljen odgovarajućim savremenim nastavnim sredstvima, kao i informativnim, sazajnim, estetskim sadržajima potrebnim za realizaciju nastavnih programa.

Nastava treba da se odvija u učionici koja je opremljena kompjuterom, projektorom, projekcionim platnom, internet konekcijom s ciljem pozitivnog djelovanja na razvoj kritičkog, analitičkog i kreativnog mišljenja kod učenika.

U opštim gimnazijama Crne Gore nastavu ruskog jezika izvode profesori ruskog jezika koji su završili Filološki ili Filozofski fakultet, grupu – ruski jezik i književnost (VII-1, 240 ECTS).

Okvirni spisak literature i drugih izvora

Komisija preporučuje, ali ne nameće, sljedeće udžbenike ruskog jezika, kao osnovne i pomoćne, uz mogućnost uključivanja drugih izvora po nahođenju nastavnika, u skladu sa mogućnostima i interesovanjima učenika.

- **Привет 2, Ruski jezik za I i II razred srednje škole, udžbenik**, Nivo B1, prema zajedničkom evropskom okviru za žive jezike (prilagođeno s njemačkog jezika), Radna sveska sa CD-om, Data status, Beograd, 2012. autori: Adler, M.Hajnc, H. G.Kalerhof, T.Lisicki, M.Manevič, E. Nadčuk, K. Šindler, I.Vilant,
- **Привет 3, Ruski jezik za III i IV razred srednje škole, udžbenik**, Nivo B1+, prema zajedničkom evropskom okviru za žive jezike (prilagođeno s njemačkog jezika), Radna sveska sa CD-om, Data status, Beograd, 2012. autori: M.Hajnc, M.Manevič, I.Vilant
- **Gramatika ruskog jezika**, Radmilo Marojević, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd, 1983.
- **Školski rusko-srpski rečnik za srednju školu**, Bogoljub Stanković, Zavod za udžbenike, Beograd, 1998.

Preporučujemo priručnik:

Русский язык в играх: учебно-методическое пособие; Т.В. Губанова, Е.А. Нивина. – Тамбов; Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007.

U vidu dopunske literature, nastavnici mogu koristiti određene dijelove sljedećih udžbenika starije generacije:

- **Ruski jezik za srednje škole za 1. i 2. razred**, Marija Mežinski, Aleksandar Terzić, Zavod za udžbenike, Beograd, 2003.
- **Ruski jezik za gimnazije za 3. i 4. Razred**, Marija Mežinski, Aleksandar Terzić, Zavod za udžbenike, Beograd, 2006.
- **До встречи в России - ruski jezik, udžbenici i radne sveske, I - IV razred gimnazije i srednje stručne škole**, grupa autora (M. Paprić, V. Lazarević Vulović, B. Vićentić...) Zavod za udžbenike, Beograd, 2019. (peto, prerađeno izdanje)
- **“Давайте лучше говорить по-русски!”** - gramatička vežbanja za I i II razred gimnazije. Autori: D. Rudan, M. Dobrić, Zavod za udžbenike, Beograd, 1994.
- **“Давайте лучше говорить по-русски! 2”** - gramatička vežbanja za III i IV razred gimnazije. Autor: D. Rudan, Zavod za udžbenike, Beograd, 1998.

Nastavnicima preporučujemo i nekoliko naslova iz metodike nastave ruskog jezika:

- **Savremena nastava ruskog jezika: sadržaji, organizacija, oblici**, Ksenija Končarević, Slavističko društvo Srbije, Beograd, 2004.
- **Prilozi metodici nastave ruskog jezika**, Vučina Raičević, Zavet, Beograd, 2006.
- **Motivacija i kreativnost u nastavi stranih jezika**, Vučina Raičević, Interpres, Beograd, 2012.

- <https://obuchalka.org/20180731102664/metodika-prepodavaniya-russkogo-yazyka-ahmedova-l-t-kon-o-v-2013.html>
- <https://avidreaders.ru/book/metodika-prepodavaniya-russkogo-yazyka-v-zadachah.html>

Elektronski izvori:

www.dic.academic.ru

<http://www.datadidakta.rs/ruski>

<http://www.zlat-edu.ru/>

<http://pozdravok.ru/>

<https://ru.islcollective.com/>

<http://school-collection.edu.ru>

<https://www.cornelsen.de/lehrkraefte/>

<https://festival.1september.ru/>

Predmetni program RUSKI JEZIK za I, II, III i IV razred opšte gimnazije uradila je Komisija u sastavu:

Doc. dr Natalija Milikić, predsjednica

Vesna Vuković, članica

Nataša Rašović, članica

U izradi Predmetnog programa korišćen je aktuelni Predmetni program zasnovan na ciljevima, kao i važeći predmetni program za srednje stručne škole. Pored naših u izradi Predmetnog programa konsultovani su i predmetni programi iz država u regionu: Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Srbija.

Nacionalni savjet za obrazovanje na sjednici održanoj 24. jula 2020. godine, utvrdio je **Predmetni program RUSKI JEZIK za I, II, III i IV razred opšte gimnazije**.